Rok II. Nr. 4.

DZIENNIK URZĘDOWY

KURATORJUM OKRĘGU SZKOLNEGO ŁÓDZKIEGO

ORGAN RADY SZKOLNEJ OKRĘGOWEJ ŁÓDZKIEJ

Łódź, dnia 20 Kwietnia 1928 r.

TREŚĆ:

DZIAŁ NIEURZĘDOWY:

43
OKÓLNIK
Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego
z dnia 23 marca 1928 r N. I. 4731/28
do Kuratorjów Okręgów Szkolnych, Wydziału Oświecenia Woj. Śląskiego i Liceum Krzemienieckiego
w sprawie Powszechnej Wystawy Krajowej w Poznaniu (Dział Publicznego Szkolnictwa Powszechnego).

CEL WYSTAWY.

Ministerstwo W. R. i O. P. zamierza wziąć udział w Powszechnej Wystawie Krajowej w Poznaniu w r. 1929 dla przedstawienia szerokim masom społeczeństwa polskiego:

1. rozwoju szkolnictwa w Polsce od chwili objęcia szkolnictwa przez władze polskie, t. j. od r. 1917, na tle szkolnictwa odziedziczonego po zaborcach, względnie w poszczególnych województwach od terminów późniejszych,
2. tendencyj rozwojowych szkolnictwa w Polsce dla uświadomienia społeczeństwu celów, zadań i potrzeb szkolnictwa i pobudzenia do współdziałania z władzami szkolnemi,
3. państwowego programu prac w zakresie organizacji szkolnictwa

W wystawie Ministerstwa poważne miejsce zajmie dział publicznego szkolnictwa powszechnego, kształcenia nauczycieli i oświaty pozaszkolnej. Dział ten poza wyżej wymienionemi celami będzie miał swoje cele specjalne, a mianowicie:

1. propagandę konieczności wprowadzenia i wykonywania obowiązku szkolnego na terenie całego Państwa,
2. propagandę pożytku i celowości rozszerzania sieci wysoko zorganizowanego szkolnictwa powszechnego,
3. propagandę potrzeby pracy w zakresie oświaty pozaszkolnej i wskazanie najwłaściwszych form organizacyjnych tej pracy,
4. uświadomienie potrzeby podniesienia poziomu kształcenia kandydatów na nauczycieli szkół powszechnych oraz konieczności stałego podtrzymywania samokształceniowego ruchu nauczycielstwa szkół powszechnych.

Rozplanowanie ogólne wystawy szkolnictwa powszechnego, kształcenia nauczycieli i oświaty pozaszkolnej.

Dział powyższy obejmie: salę ochronek, ogólną salę szkolnictwa powszechnego, salę budynków szkolnych i rozplanowania terenów szkolnych, salę sieci szkolnych i organizacji szkolnictwa, salę obrazów z życia szkolnego (kino), sale naukowo-programowe w związku z salami pracowni szkolnych, sala wewnętrznych urządzeń szkolnych, salę szkół specjalnych, sale kształcenia nauczycieli, salę Instytutu Robót Ręcznych, salę oświaty pozaszkolnej.

W salach tych rozmieszczone będą eksponaty, które będą wykonane:

1. przez Ministerstwo na podstawie posiadanych materjałów (wykresy, tablice poglądowe, wydawnictwa, plany, mapy, niektóre urządzenia wewnętrzne i t. p.),
2. przez odpowiednich fachowców, powołanych przez Ministerstwo (fotografje, modele budynków, zdjęcia kinematograficzne i t. p.),

3. przez Kuratorja Okręgów Szkolnych oraz władze i szkoły im podległe (prace uczniów, fotografje, plany, szkice, niektóre urządzenia wewnętrzne i t. p.).

Informacje w sprawie punktu 1. będą przesłane osobno, poniżej omawia się obszerniej tylko sprawę eksponatów cytowanych ad 2. i 3.

Przewiduje się mianowicie następujące rodzaje eksponatów w poszczególnych poddziałach.

A. Ochronki.

I. **Teren, budynek, urządzenie wewnętrzne** (fotografje, modele, plany ochronek i t. p.), plany zabaw, ogródki, urządzenia wewnętrzne ochronek, różne urządzenia pomocnicze.

II. **Sceny z życia ochronek** (zdjęcia fotograficzne, kinematograficzne i t. p.), jak zajęcia i roboty dzieci, gry i zabawy, odżywianie, zabiegi higjeniczne, lekarskie badania dzieci i t. p.

III. **Prace dzieci** z zakresu rysunków, robót ręcznych, modelowania i t. p., ugrupowane według kolejności programów ochronek, komplety prac pojedyńczych dzieci i t. p.

B. Seminarja i kursy ochroniarskie (z ochronkami wzorowemi).

I. **Teren, pomieszczenie, wewnętrzne urządzenie** (fotografje, modele, rysunki, plany, szkice i t. p.).

II. **Sceny z życia szkolnego.**

III. **Prace uczenic.**

Rodzaje eksponatów analogiczne jak niżej w punkcie D.

C. Publiczne szkoły powszechne.

I. **Budynki szkolne** (fotografje, modele, szkice, plany).

a) Budynki szkolne wzniesione po roku 1917.

b) Dawne budynki szkolne wzniesione przez zaborców, dla porównania z obecnem budownictwem polskiem (np. dawna niemiecka szkoła w Gdyni i obecna polska).

c) Stare historyczne budynki szkolne, wartościowe pod względem architektonicznym lub związane z historycznemi wydarzeniami.

d) Dawne nienadające się dla szkolnictwa budynki szkolne (lepianki, baraki, szopy, chałupy) tylko dla celów porównawczych (np. dawna szkoła w miejscowości X i obecna nowowzniesona).

II. **Teren, wewnętrzne urządzenie** (fatografje, modele, rysunki, plany, szkice i t. p.) jak: izby lekcyjne, sale gimnastyczne, pracownie przyrodnicze, sale rysunkowe, warsztaty szewckie, kowalskie, krawieckie, stolarskie, introligatorskie, urządzenia nauki gospodarstwa domowego, boisk, ogródki szkolne i t. p.

III. **Komunikacja szkolna.**

a) Dowożenie dzieci (fotografje, zdjęcia kinematograficzne) końmi, koleją, tramwajami, łodziami, promem, autobusami i t. p.

b) Specjalne drogi szkolne i udogodnienia na nich w komunikacji dzieci do szkoły (fotografje, zdjęcia kinematograficzne, plany, szkice itp.), jak: ścieżki, chodniki, trakciki szkolne, zadrzewienia chroniące od wiatru dzieci na tych drogach, ławki przydrożne, specjalne mostki, kładki, groble, łodzie, promy do przewozu i t. p.

IV. **Sceny z życia szkolnego** (fotografje, zdjęcia kinematograficzne i t. p.) z zakresu: lekcyj w klasach zwykłych i pracowniach, ćwiczeń

cielesnych, gier, zabaw, dożywiania dzieci, pracy w ogródkach szkolnych, działania samorządów szkolnych i t. p.

V. **Prace uczniów** (zeszyty, figury geometryczne, rysunki, mapy plastyczne, oryginały robót ręcznych i t. p.) z zakresu: języka polskiego, rachunków, geometrji, przyrody, geografji, historji, robót ręcznych i t. p., ugrupowane w kolejności według programu (np. zeszyty z rysunków i geometrji od I do VII oddziałów) lub komplety prac pojedyńczych uczniów.

VI. **Czytelnictwo dzieci.** Zestawienia statystyczne i wykresy z rozwoju bibljotek szkolnych i czytelnictwa w poszczególnych okręgach szkolnych, sprawozdania, wykresy i fotografje z organizacji wzorowej bibljoteki i czytelni: a) w szkole 7-klasowej w mieście i b) w szkole 1-klasowej na wsi, katalogi wzorowe bibljotek dla młodzieży różnego typu, modele wzorowe bibljotek szkolnych. Przewiduje się umieszczenie na wystawie wzorowych bibljotek w oryginale.

D. Państwowe zakłady kształcenia nauczycieli (seminarja i kursy nauczycielskie, szkoły ćwiczeń i preparandy).

I. **Teren wewnętrzny urządzenia** (fotografje, modele, rysunki, plany, szkice i t. p.), jak: sale lekcyjne, gimnastyczne, rysunkowe, pracownie przyrodnicze, bibljoteki, warsztaty szkolne, boiska, ogrody szkolne, bursy, internaty i t. p.

II. **Sceny z życia szkolnego** (fotografje, zdjęcia kinematograficzne i t. p.) z zakresu lekcyj w salach zwykłych i pracowniach, ćwiczeń cielesnych, sportów, gier i zabaw, pracy w bibljotekach, w ogrodach szkolnych, życia w bursach i internatach, pracy w organizacjach uczniowskich (bratnie pomoce, koła samokształcenia, harcerstwo, hufce szkolne, samorządy i t. p.).

III. **Prace uczniów** (zeszyty, rysunki, mapy plastyczne, roboty ręczne, przyrządy, hodowle i t. p.). Prace uczniów winny ilustrować program i metody nauczania.

E. Kształcenie nauczycieli czynnych.

I. **Wyższe kursy nauczycielskie.**

a) Pomieszczenie, teren, wewnętrzne urządzenia.
b) Sceny z życia na kursach.
c) Prace słuchaczy.

Ujęcie punktów od a—c winno być analogiczne jak wyżej w punkcie D. I—III. Należy uwzględniać także i kursy popołudniowe dla nieurlopowanych nauczycieli.

II. **Kursy wakacyjne dla czynnych nauczycieli** (kwalifikowanych i niekwalifikowanych).

a) Sceny z życia na kursach o ile możności w latach ubiegłych, koniecznie z kursów w roku 1928.
b) Prace słuchaczy jak wyżej w D. III.

III. **Konferencje rejonowe i czytelnictwo nauczycieli.**

a) Sceny z życia na konferencjach rejonowych (w r. 1927/28 i 1928/29, o ile możności i z lat wcześniejszych).
b) Prace uczestników konferencyj w tychże latach.
c) Jeden powiat, w którym czytelnictwo nauczycieli jest najlepiej zorganizowane (wymienić powiat i umotywować wybór).

F. Oświata pozaszkolna.

Sposób ujęcia na wystawie prac z zakresu oświaty pozaszkolnej będzie przedmiotem oddzielnych, szczegółowych wskazówek. Narazie, stosując przez analogję wskazówki co do działów szkolnych, winny Kuratorja przygotować materjały i wnioski w tych sprawach.

Dział ochronek i dział oświaty pozaszkolnej nasuwa zagadnienie, jaki będzie stosunek w tych sprawach Ministerstwa W. R. i O. P. do samorządów oraz instytucyj społecznych. Przy projektowaniu wystawy przyjęto zasadę, że Ministerstwo przedstawi ogólny stan i potrzeby tych działów pracy z punktu widzenia ogólnej polityki oświatowej Państwa. Samorządy oraz instytucje społeczne mogą swoje prace z tego zakresu wystawiać oddzielnie.

Propozycje Ministerstwa bynajmniej jednak nie wyczerpują możności wystawienia i innych eksponatów z dziedziny szkolnictwa powszechnego i Ministerstwo widzieć będzie wszelką inicjatywę w tym kierunku zarówno Kuratorjów jak Inspektorów Szkolnych, a nawet poszczególnych szkół, tembardziej, iż życzeniem Ministerstwa jest wykorzystanie wszelkich oryginalnych pomysłów, aby wystawa była ciekawą, oryginalną, żywotną i miała zgoła odmienny charakter, niż dotychczasowe lokalne wystawy szkolne.

PRZYGOTOWANIE EKSPONATÓW.

Ministerstwo zdaje sobie w całej pełni sprawę z trudności należytego zorganizowania pracy nad przygotowaniem omawianego działu wystawy i ustala obecnie tylko zasadnicze wytyczne w tej mierze.

Ministerstwo pragnie, aby praca nad zorganizowaniem wystawy poznańskiej dała poza samą wystawą jeszcze jeden wynik pozytywny, a mianowicie, aby doprowadziła do zestawienia wyników dotychczasowej pracy na poszczególnych terenach i przez to pobudziła czynniki miejscowe do dalszych jak najintensywniejszych wyników.

Ministerstwo pragnęłoby natomiast uniknąć kilku zasadniczych błędów.

Przedewszystkiem chodzić tu będzie o uniknięcie nagromadzenia nadmiaru eksponatów zbędnych i związanego z tem następnie uczucia zawodu u osób, które zbierały i przygotowały eksponaty odrzucone. Na wystawie w Poznaniu będzie można bowiem pomieścić tylko **bardzo niewielką ilość specjalnie starannie dobranych eksponatów.** O tem należy ostrzec wszystkich interesowanych, podkreślając wyraźnie, że wystawa w Poznaniu będzie wystawą **całokształtu szkolnictwa,** a nie wystawą poszczególnych szkół lub terenów.

Zwraca się jednak uwagę, że eksponaty z wystawy poznańskiej jak i eksponaty dobre, a nie przyjęte do Poznania dla braku miejsca, będą mogły być zużytkowane, albo dla centralnego muzeum pedagogicznego, którego założenie przewiduje się w Warszawie, albo dla prowincjonalnych muzeów szkolnych, których powstanie należy przewidywać w niedalekiej przyszłości, względnie także dla zorganizowania doraźnych, lokalnych wystaw szkolnych.

Uniknąć również należy robienia prac uczniowskich specjalnie na wystawę. Z tego względu zbierać należy prace uczniów o ile możności z roku 1927/28, a nie z roku 1928/29.

Pożądane jest także możliwie jak najmniejsze obciążenie robotą władz i szkół podległych, przedewszystkiem przez możliwie dokładne

wskazywanie, jakiego rodzaju eksponaty i w jakiej ilości należy gromadzić.

W związku z tem dla przygotowania materjałów do wybrania eksponatów do wyżej cytowanych działów Kuratorja utworzą niewielkie komisje, które będą współdziałały w kierowaniu tą robotą w Okręgu Szkolnym. W skład tej komisji winni wchodzić w miarę możności oprócz urzędników Kuratorjum przedstawiciele: nauczycielstwa, czynników obywatelskich, interesujących się tą sprawą i rad szkolnych okręgowych tam, gdzie one istnieją.

Kierownictwo pracami przygotowawczemi należy powierzyć jednemu z wyższych urzędników Kuratorjum, którego nazwisko należy podać do wiadomości Ministerstwa. Przewidziane jest bowiem zwołanie przez Ministerstwo specjalnej konferencji tych osób.

Podobnie zechcą Kuratorja zarządzić powołanie niewielkich komisyj powiatowych z Inspektorami Szkolnymi na czele o składzie analogicznym do składu komisji w Kuratorjach i udzielić im instrukcyj, jakie materjały mają przygotować dla umożliwienia następnie komisjom kuratoryjnym wybrania materjałów do eksponatów na wystawę w Poznaniu.

Obecnie należy położyć nacisk przedewszystkiem na zebranie materjałów co do prac uczniów z bieżącego roku szkolnego we wszystkich wyżej wymienionych szkołach i zakładach oraz dokładne rozważenie sposobu, w jaki możnaby je najwłaściwiej przedstawić na wystawie.

Na drugiem miejscu należy postawić przygotowania materjałów co do tego, gdzie i jakie sceny z życia szkolnego i komunikacji szkolnej można będzie sfotografować względnie sfilmować. Fotografje i filmy będą mogły być wykonane w ciągu roku szkolnego 1928/29 z wyjątkiem kursów wakacyjnych, przy których należy koniecznie wyzyskać ferje letnie 1928 roku.

Praca nad zgromadzeniem materjałów co do budynków szkolnych i pomieszczeń oraz urządzeń wewnętrznych może być rozłożona na rok szkolny bieżący i przyszły.

Projektowane eksponaty względnie projekty do nich zainwentaryzują komisje wystawowe na specjalnych schematach, które będą wkrótce rozesłane przez Ministerstwo.

Schematy te, obok dokładnego wypełnienia poszczególnych rubryk, mają być szczegółowo umotywowane i ilustrowane licznemi załącznikami w formie zdjęć fotograficznych (nawet amatorskich) zwłaszcza w działach scen życia uczniowskiego, budynków szkolnych i komunikacji szkolnej, gdyż fotografje te będą dopiero podstawą do sporządzenia usystematyzowanych (standaryzowanych) artystycznych zdjęć fotograficznych lub kinematograficznych przez specjalistów fotografów (operatorów), którym te prace powierzy Ministerstwo.

Strona techniczno - finansowa. Ministerstwo zaznacza, że kwota przeznaczona na organizację omawianego działu na wystawie w Poznaniu jest szczupła, musi więc być obrócona wyłącznie na przygotowanie **eksponatów** na wystawę, a nie na zbieranie materjałów przygotowawczych.

Ministerstwo zdaje sobie jednak sprawę, że wykonanie prac przygotowawczych w Kuratorjach wymagać będzie przedewszystkiem osób, które je będą prowadziły. Zechcą przeto Kuratorja rozważyć i przedłożyć Ministerstwu odpowiednio umotywowane propozycje, czy nie należałoby do tego celu na podstawie art. 64 Pragmatyki nauczycielskiej przydzielić nauczycieli i których mianowicie.

Nadto Ministerstwo zaznacza, że nadeśle osobno wskazówki techniczne co do przygotowania niektórych materjałów do eksponatów np. fotografij (rozmiary, rodzaje odbitek itp.) i t. p.

Do czasu otrzymania specjalnych poleceń Ministerstwa powstrzymają się Kuratorja z nadsyłaniem jakichkolwiek eksponatów.

Dyrektor Departamentu (—) Wł. Żłobicki.

Do Panów Inspektorów Szkolnych i Dyrekcyj Seminarjów Nauczycielskich i Ochroniarskich w Okręgu.

Podając do wiadomości i wykonania okólnik Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 23 marca 1928 r. N. I—4731/28 w sprawie Powszechnej Wystawy Krajowej w Poznaniu, Kuratorjum zarządza, co następuje:

1. Panowie Inspektorowie przystąpią niezwłocznie w myśl instrukcyj Ministerstwa do zorganizowania powiatowych komisyj, których zadaniem będzie współdziałanie w kierowaniu tą robotą w powiecie.

W pierwszym rzędzie zadaniem tych komisyj będzie wybranie materjałów do eksponatów i zakwalifikowanie ich na wystawę. Obok tego komisje winny także dokładnie rozważyć, w jaki sposób możnaby najwłaściwiej przedstawić wybrane materjały na wystawie.

Kuratorjum zaznacza jednak, że decyzje i uchwały powiatowych komisyj wystawowych nie będą i nie mogą być decydującemi, gdyż, jak to wynika z wyżej cytowanego okólnika, ostateczne decyzje będą należały do Ministerstwa, albowiem idzie o to, aby na wystawę mogły być zakwalifikowane *tylko najlepsze, specjalnie starannie dobrane eksponaty.*

Komisje też winny wziąć pod uwagę, że wystawa w Poznaniu będzie miała charakter ogólno-krajowy, więc eksponaty będą mogły być dobrane tylko z punktu widzenia całokształtu szkolnictwa, a nie poszczególnych terenów czy szkół.

Ponieważ komisje będą miały za zadanie nietylko zgromadzenie materjałów, ale także ich kwalifikowanie, a nawet opracowanie, przeto Kuratorjum daje następujące wytyczne:

Przewodniczącym komisji musi być Inspektor Szkolny, który będzie kierował pracami i będzie za nie odpowiedzialny. Dobiera on sobie po 1 lub 2 przedstawicieli Rad Szkolnych Powiatowych. Najlepiej będzie, gdy Inspektor Szkolny zwróci się do Rady Szkolnej z prośbą o wydelegowanie tych przedstawicieli. Następnie Inspektorowie dokooptują sobie po kilku nauczycieli oraz przedstawicieli społeczeństwa, interesujących się wystawą. Nauczyciele powinni być specjalnie dobrani, którzy będą mogli służyć swoją fachową radą, a więc powinni to być wybitni nauczyciele, specjaliści: poloniści, matematycy, nauczyciele rysunków, robót i t. d.

2. Ponieważ Ministerstwo nie będzie mogło finansować prac przygotowawczych, a będzie jedynie mogło korzystać ze swych uprawnień na podst. art. 64 Pragmatyki, przeto troska o zdobycie funduszów na przeprowadzenie wspomnianych prac będzie spoczywała na barkach komisyj, a przedewszystkiem Inspektorów Szkolnych.

Kuratorjum wyraża przytem przekonanie, że samorządy powiatowe i komunalne w zrozumieniu doniosłości znaczenia wystawy nie uchylą się od poniesienia pewnych ciężarów i odpowiednie sumy na zorganizowanie prac przygotowawczych uchwalą. W tym celu winni Panowie zwrócić się do samorządów z odpowiedniemi odezwami, jednocześnie Kuratorjum zawiadamia, iż w tej samej sprawie zwraca się do Pana Wojewody w Łodzi.

Pierwszem zadaniem wspomnianych komisyj będzie rozważenie, jakie materjały z danego powiatu należy zebrać, czyli — komisje będą musiały sobie opracować pewien plan postępowania. Przyczem należy brać pod uwagę wszystkie wytyczne, wskazane w okólniku Ministerstwa.

Niektóre z tych prac będą musiały być podjęte natychmiast, np. zebranie zeszytów, wypracowań, rysunków, robót i t. p. z *bieżącego* roku szkolnego. Później zgromadzony materjał będą musiały komisje krytycznie przejrzeć i zakwalifikować.

Wartość wystawową będą miały tylko dobre eksponaty, które będą mogły dać dokładny obraz pracy szkoły lub ucznia. Bez wartości więc będą np. wyrwane z całości poszczególne dobre okazy, czy to roboty, rysunki, pojedyncze zeszyty i t. p.

Eksponaty muszą być wyrazem stałego, ciągłego wysiłku ucznia lub szkoły, więc np., jeżeli idzie o zeszyty, to jako eksponat będą się nadawały *wszystkie* zeszyty ucznia, lub *wszystkie* zeszyty 1 ucznia z poszczególnych przedmiotów (rachunków, polskiego i t. p.), lub np. *wszystkie* zeszyty z poszczególnych przedmiotów, począwszy od I oddz. do ostatniego, lub też komplety zeszytów z poszczególnych przedmiotów w poszczególnych klasach.

Wysoką wartość wystawową posiadałby komplet zeszytów jednego ucznia z 7-iu lat, który przebył całą szkołę; aczkolwiek Kuratorjum zdaje sobie sprawę z trudności odszukania takiego kompletu, to niemniej jednak może przypadkiem komplet taki się znaleźć, dlatego poleca Panom poczynić odpowiednie poszukiwania w tym kierunku.

Pierwszej selekcji będą musieli niewątpliwie dokonać kierownicy szkół wraz z Radą Pedagogiczną, którzy będą nadsyłali prace dla Komisji.

Po zakwalifikowaniu eksponatów komisja powinna obmyśleć sposób, w jaki najlepiej dałoby się eksponaty wystawić. Idzie więc o sporządzenie albumów, teczek, gablotek, napisów i t. p. Dopiero tak przygotowane eksponaty należy przesłać Komisji Okręgowej przy Kuratorjum.

Nie od rzeczy będzie zaznaczyć, że teczki, albumy, gablotki, napisy i t. p. powinny być wykonane estetycznie i w zasadzie przez młodzież szkolną.

4. Tam, gdzie komisje zdobędą fundusze na prace przygotowawcze, należy zorganizować racjonalne szafowanie temi pieniędzmi. Inspektor Szkolny z reguły sam nie powinien niemi dysponować.

Wydatkowanie sum powinno się odbywać na podstawie uchwał komisji i winno być zaprotokółowane. Komisja prowadzi oczywiście dokładnie rachunki tak, aby w każdej chwili mogła się wyliczyć z posiadanych sum.

Pieniądze powinny być zdeponowane w jakiejś instytucji finansowej, najlepiej w P. K. O.

Aczkolwiek obecnie Kuratorjum może dać jedynie ogólne wytyczne, (szczegółowe instrukcje będą Panom dostarczone później), to niemniej

jednak winni Panowie wziąć się z całą energją do zapoczątkowania prac tak, aby Okrąg Łódzki mógł wystąpić w całej okazałości i zupełnie przygotowany do wystawy.

K. O. S. Ł.
L. I. 4095/28
Łódź, dn. 18 kwietnia 1928 r.

Kurator Okręgu Szkolnego
(—) Dr. A. Ryniewicz.

44

OKÓLNIK

Kuratorjum Okręgu Szkolnego Łódzkiego

z dnia 20 marca 1928 r. L. O 1332/28

do P. P. Inspektorów Szkolnych oraz do Dyrekcyj i Kierownictw szkół w Okręgu

w sprawie wędrownej wystawy przeciwalkoholowej.

Polskie Towarzystwo walki z alkoholizmem „Trzeźwość" zgodnie z programem swej działalności urządza wędrowne wystawy przeciwalkoholowe (pokaz preparatów, modeli, tablic, rysunków i t. p.), na których instruktor Towarzystwa, p. Mikołaj Skiba, wygłasza pogadanki i odczyty treści przeciwalkoholowej.

Celem oddziaływania na młodzież szkolną i uświadamiania jej o szkodliwości używania napojów alkoholowych Pan Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego okólnikiem z dnia 15. 3. 1928 roku Nr. O. H. fiz. 294/28, w związku z okólnikiem z dnia 11 stycznia 1928 r. (Nr. O. H. Fiz. 1197/27), na prośbę Zarządu Towarzystwa „Trzeźwość" zarządził, by w razie urządzenia w danej miejscowości przez wspomniane Towarzystwo wędrownej wystawy przeciwalkoholowej P. P. Dyrektorzy i Kierownicy szkół organizowali zbiorowe wycieczki młodzieży szkolnej pod kierunkiem nauczycieli, wychowawców klasowych, lekarzy szkolnych.

Zbiorowe zwiedzanie takiej wystawy, gdyby nie mogło się odbyć w godzinach specjalnych pozalekcyjnych, może być zorganizowane podczas zajęć szkolnych.

W poszczególnych przypadkach zezwala Pan Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego na urządzanie wędrownej wystawy przeciwalkoholowej w lokalu szkolnym i na wygłaszanie odczytów przez P. Mikołaja Skibę w samej szkole.

Kurator Okręgu Szkolnego
(—) Dr. A. Ryniewicz.

45

OKÓLNIK

Kuratorjum Okręgu Szkolnego Łódzkiego

z dnia 26 marca 1928 r. L. O. 1477/28

do P. P. Inspektorów Szkolnych oraz do Dyrekcyj państwowych seminarjów nauczycielskich i Kierownictw publicznych szkół powszechnych w Okręgu

w sprawie wymiany pocztówek krajoznawczych przez młodzież polską we Francji i w Polsce.

Związek Polskiego Nauczycielstwa we Francji przystąpił do zorganizowania wymiany między młodzieżą tamtejszą polskich szkół powsze-

chnych, a takąż młodzieżą w kraju pocztówek krajoznawczych z widokami Francji na pocztówki z widokami Polski. W sprawie tej Związek zwrócił się z prośbą o pomoc do Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, wychodząc z założenia, że akcja powyższa przyczyni się do zacieśnienia węzłów między młodzieżą polską w kraju i na wychodźtwie oraz do ugruntowania znajomości i pamięci o ojczystym kraju wśród młodzieży emigranckiej i poznania Francji wśród młodzieży w Polsce.

Uznając te motywy za słuszne, Ministerstwo W. R. i O. P. w okólniku z dnia 21. 3. 1928 r. Nr. O. Prez. 1062/28 zaleciło Kuratorjom zorganizowanie nawiązania wymienionej korespondencji przez młodzież szkół powszechnych oraz szkół ćwiczeń przy państwowych seminarjach nauczycielskich, wobec czego Kuratorjum zarządza, co następuje:

Kierownicy odnośnych szkół, poinformowani o powyższej akcji przez P. P. Inspektorów Szkolnych, zachęcą młodzież do nawiązania omawianej korespondencji, przyczem obowiązkiem ich będzie czuwanie zarówno nad właściwym doborem pocztówek *(charakter krajoznawczy z uwzględnieniem widoków miast, zwłaszcza większych)*, jak nad treścią pism dzieci.

Zebrane pocztówki Kierownicy przesyłać będą bezpośrednio pod adresem Związku Polskiego Naucz. we Francji w Lille (L'Union des Instituteurs Polonais en France, 24 rue François-de-Badts, La Madeleine-lez-Lille, Nord, France) na wspólny koszt dzieci korespondujących. Każde dziecko, pisząc do swego rówieśnika we Francji, podpisze się wyraźnie i poda dokładny adres szkoły, do której uczęszcza. Pod tym adresem na ręce kierowników szkół Związek Polskiego Nauczycielstwa we Francji będzie nadsyłał odpowiedzi tamtejszych dzieci szkolnych.

Nad całością akcji czuwać winni P. P. Inspektorzy Szkolni i Dyrektorzy seminarjów nauczycielskich.

O rezultatach tej akcji P. P. Inspektorzy Szkolni oraz Dyrekcje i Kierownictwa szkół powiadomią Kuratorjum.

Kurator Okręgu Szkolnego
(—) Dr. A. Ryniewicz.

46
OKÓLNIK
Kuratorjum Okręgu Szkolnego Łódzkiego

z dnia 3 kwietnia 1928 r. L. O. 1560/28

do Dyrekcyj męskich i koedukacyjnych państwowych i prywatnych z prawami szkół państwowych gimnazjów i seminarjów nauczycielskich w Okręgu

w sprawie zaciągu ochotniczego do czynnej służby wojskowej.

Kuratorjum podaje do wiadomości, że Ministerstwo Spraw Wojskowych ogłosiło zaciąg ochotniczy do czynnej służby wojskowej na zasadzie art. 62 i 63 ustawy o powszechnym obowiązku służby wojskowej.

Warunki zaciągu ochotniczego są następujące:

1. Do czynnej służby wojskowej w charakterze ochotników mogą być przyjmowani w roku 1928 mężczyźni urodzeni w latach 1908, 1909, i 1910 (387 rozp. wykon.).

2. Termin wnoszenia podań do P. K. U. przez osoby ubiegające się o przyjęcie w charakterze ochotników do służby wojskowej we wszystkich rodzajach broni i służb oraz w marynarce wojennej upływa dnia 1 lipca 1928 r.

3. Wyjątek od tej zasady stanowią podania ochotników, którzy ukończyli średnie zakłady naukowe i mają warunki do skróconej czynnej służby wojskowej. Podania takie należy przyjmować do dnia 10 lipca 1928 roku.

4. Ochotnicy, mający warunki do skróconej czynnej służby wojskowej, nie mogą być przyjmowani do taborów, samochodów i intendentury.

5. Przegląd wojskowo-lekarski ochotników przez komisje poborowe odbędzie się zasadniczo w terminie głównego poboru rocznika 1907. Termin stawienia się do komisji poborowej będzie podany w obwieszczeniach o poborze rocznika 1907.

6. Po terminie poboru głównego przeglądu ochotników dokonywują dodatkowo komisje poborowe.

7. Zasady, dotyczące przyjmowania ochotników, tryb składania podań, ich rozpatrywanie oraz wszelkie czynności władz wojskowych i administracyjnych, związane z zaciągiem ochotniczym, przewidują §§ 387—416 rozporządzenia wykonawczego.

8. Ochotnicy mają prawo wyboru broni, o ile odpowiadają wymaganiom dla danego rodzaju broni ustalonym. Prawo wyboru formacji ochotnikom nie przysługuje.

9. Ponieważ zastrzeżone ochotnikom przez art. 62 ustawy o powszechnym obow. sł. wojsk. i § 391 rozp. wykon. prawo wyboru broni narusza zasadę stałych rejonów uzupełnień, wojskowi członkowie komisji poborowej powinni przy poborze starać się skłaniać ochotników do wyboru tego rodzaju broni, który dana P. K. U. uzupełnia.

Ostateczny wybór broni powinien ochotnik stwierdzić własnoręcznie na swem podaniu o przyjęcie do wojska.

10. Zobowiązanie do służby ochotniczej w wojsku, z wyjątkiem marynarki wojennej, ma być przez ochotnika wypełnione według wzoru Nr. 31 do rozporządzenia wykonawczego z tem, że zawarte w niem słowa „służby wojskowej w wojsku stałem" należy zastąpić słowami: „czynnej służby wojskowej". W zobowiązaniu ochotnika marynarki wojennej należy w punkcie 1. za określeniem „2-ch lat" dodać słowa: „i 3-ch miesięcy", zaś w punkcie 2-im określenie „1 rok" zastąpić słowami: „2 lata".

Zechcą Dyrekcje podać bezzwłocznie powyższe do wiadomości uczniom, kończącym w bieżącym roku szkołę.

Nadto należy tym uczniom udzielić następujących wyjaśnień zgodnie z zarządzeniem Pana Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 27 marca 1928 roku Nr. O. Prez. 1941/28:

1. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 11.I 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 4, poz. 26) zniosło konieczność ubiegania się o prawo do służby półtorarocznej. Odtąd wszyscy poborowi, posiadający odpowiedni cenzus naukowy, z urzędu będą powoływani przez P. K. U. do skróconej czynnej służby wojskowej.

Rozporządzenie to ograniczyło także prawo do odroczeń służby wojskowej. Z prawa tego będą mogli korzystać jedynie poborowi, którzy są uczniami ostatniej klasy średnich zakładów naukowych i to tylko do 22 roku życia.

Studenci wyższych zakładów naukowych będą korzystali z odroczeń służby wojskowej zasadniczo tylko do 23 roku życia, a nie jak dotychczas do 26 roku życia.

2. Ministerstwo W. R. i O. P. zaleca wszystkim tegorocznym uczniom ostatniej klasy we własnym ich interesie ochotnicze zgłaszanie się do służby wojskowej. Kto tego nie uczyni i wstąpi do wyższego zakładu naukowego bezpośrednio po skończonej szkole średniej, może nie ukończyć studjów w granicach udzielanych odroczeń, t. j. do 23 roku życia; z tym rokiem bowiem zostanie powołany do służby wojskowej bez względu na okres studjów, które w ten sposób zostaną przerwane na przeciąg piętnastu miesięcy. Pan Minister Spraw Wojskowych będzie udzielał przedłużeń tych odroczeń tylko w wyjątkowych wypadkach na zasadach, jakie ustali nowe rozporządzenie wykonawcze do ustawy o powszechnym obowiązku służby wojskowej.

Wyjątkowe odroczenia przewidziane będą między innemi dla tych poborowych, którzy udowodnią, że po egzaminie dojrzałości (egzaminie końcowym) zgłaszali się ochotniczo do służby wojskowej, lecz nie zostali przyjęci z powodu warunków fizycznych, oraz dla tych, którzy wykażą się świadectwem o osiągnięciu z wynikiem conajmniej dostatecznym II-go stopnia przysposobienia wojskowego. Wyjątkowo te odroczenia będą udzielane najdalej do 25 roku życia.

3. Jeżeli zatem chodzi o odbycie służby wojskowej, niewątpliwie z różnych względów rzeczą najkorzystniejszą dla kończących średnie zakłady naukowe będzie zgłoszenie się ochotniczo do czynnej służby wojskowej bezpośrednio po złożeniu egzaminu dojrzałości względnie egzaminu końcowego.

P. K. U. powoła ich bowiem do skróconej służby wojskowej, która trwać będzie najwyżej 15 miesięcy bez przerwy od lipca do października następnego roku. Służba 15-miesięczna będzie odpowiednio skrócona tym, którzy udowodnią w P. K. U., że służyli już w wojsku ochotniczo.

Ponadto za osiągnięcie I-go względnie II-go stopnia przysposobienia wojskowego przewidziane są specjalne przywileje w czasie odbywania czynnej służby wojskowej, przyczem w niektórych rodzajach broni przywileje te wyrażają się w skróceniu czasu służby wojskowej do 12 miesięcy.

Obvwanie wyżej określonej skróconej służby wojsk. daje możność ukończenia Szkoły Podchorążych Rezerwy, a temsamem osiągnięcie stopnia podporucznika w rezerwie.

Uczniowie, którzy bezpośrednio po skończonym średnim zakładzie naukowym odbędą ochotniczo skróconą czynną służbę wojskową, uzyskują już jako słuchacze wyższych zakładów naukowych prawo do nominacji na oficerów rezerwy, a zatem nominację tę mogą otrzymać jeszcze podczas odbywania studjów, co stwarza dla nich korzystną pozycję w społeczeństwie.

Za ochotniczem odbywaniem służby wojskowej przemawia również wiek młodzieży, który łatwiej można nagiąć do ponoszenia trudów uciążliwej służby wojskowej, aniżeli wiek późniejszy.

Przez ochotnicze odbycie służby wojskowej młodzież uniknie przerwy między ukończeniem wyższych zakładów naukowych i uzyskaniem stanowisk w obranym zawodzie. Odbywanie służby wojskowej dopiero po ewentualnem ukończeniu wyższych zakładów naukowych stanowi bardzo często poważną przeszkodę do dalszej karjery życiowej, utrudnia stworzenie ogniska rodzinnego i dysponowanie sobą.

W wypadkach bezpośredniego uzyskania po ukończeniu wyższych zakładów naukowych stanowisk płatnych, praktyki, propozycji wyjazdu

zagranicę i t. d., konieczność odsłużenia obowiązkowej służby wojskowej stanowi przeszkodę, której uniknąć można przez ochotnicze odbycie czynnej służby wojskowej niezwłocznie po ukończeniu szkoły średniej.

Wszystkie wyżej przytoczone względy przemawiają za odbyciem obowiązkowej czynnej służby wojskowej po ukończeniu średnich zakładów naukowych.

Ochotnicza służba wojskowa zalicza się na poczet obowiązkowej służby czynnej, a ponadto ochotnicy mają prawo wyboru rodzaju broni.

4. Ministerstwo W. R. i O. P. zaleca, by wszyscy kończący średnie zakłady naukowe bez względu na to, czy zamierzają zgłosić się do ochotniczej służby wojskowej, czy też nie, zawiadamiali o fakcie uzyskania świadectwa dojrzałości (egzaminu końcowego) właściwą P. K. U., aby nie było już żadnej wątpliwości co do uzyskania przez nich prawa do skróconej czynnej służby wojskowej.

5. Wreszcie Ministerstwo W. R. i O. P. podaje do wiadomości, że wszelkich informacyj, dotyczących zaciągu ochotniczego i odbywania służby wojskowej, udzielać będą właściwe P. K. U., zaś informacyj w sprawach odroczeń służby wojskowej — właściwe powiatowe władze administracji ogólnej.

Kurator Okręgu Szkolnego
(—) Dr. A. Rynie wicz.

47
OKÓLNIK
Kuratorjum Okręgu Szkolnego Łódzkiego
z dnia 11 kwietnia 1928 r. L. O. 1528/28

do PP. Inspektorów Szkolnych oraz do Dyrekcyj państwowych szkół średnich ogólnokształcących, seminarjów nauczycielskich i ochroniarek w Okręgu

w sprawie pokrywania zobowiązań Skarbu Państwa z okresu budżetowego 1927/28.

Na podstawie zarządzenia Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 28-go marca 1928 r. Nr. O. R. 4213/28 podaję do wiadomości, że należności powstałe z tytułu zobowiązań Skarbu Państwa, zaciągniętych przez władze i urzędy w ubiegłym okresie, a nie uregulowanych do dnia 31 marca 1928 roku, **mogą być pokrywane z kredytów okresu budżetowego 1928/29.**

Za Kuratora Okręgu Szkolnego
(—) T. Czapczyński
Naczelnik Wydziału.

48
OKÓLNIK
Kuratorjum Okręgu Szkolnego Łódzkiego
z dnia 16 kwietnia 1928 r. L. O. 1588/28

do Dyrekcyj szkół średnich ogólnokształcących w Okręgu

w sprawie wymiany z zagranicą młodzieży szkolnej podczas wakacyj letnich.

Towarzystwo Wymiany z Zagranicą Młodzieży Szkolnej Podczas Wakacyj Letnich organizuje w czasie wakacyj letnich r. b. pierwszą wy-

syłkę naszej młodzieży szkolnej do Francji, Belgji, Anglji, Szwajcarji i Austrji. Naodwrót projektowane jest urządzenie odpowiednich letnisk dla młodzieży zagranicznej w Polsce.

W ten sposób młodzież pozna się wzajemnie, pozna kraj, a zaprzyjaźniwszy się w młodości, zostanie przyjaciółmi na długie lata. Zbratanie się narodów i wyplenienie wzajemnej nieufności i nienawiści łatwiej tą drogą może być dokonane. Korzyści ponadto kulturalne, językowe, fizyczne dla samej młodzieży będą niewątpliwie duże.

Młodzież będzie przebywać w zdrowych miejscowościach górskich, leśnych lub nadmorskich, otrzymywać dostateczne zdrowe pożywienie, korzystać będzie ze sportów, gimnastyki, kąpieli, z pogadanek przy zwiedzaniu muzeów, galeryj obrazów i t. p.

Stale pozostawać będzie młodzież pod opieką dyplomatyczno-konsularnych władz polskich zagranicą i Komitetów miejscowych, organizujących się w każdym kraju.

Na wakacje letnie w r. b. przewidziany jest wyjazd około 200 młodzieży w grupach po 40 dzieci osobno ze szkół żeńskich, osobno z męskich, pod opieką nauczyciela szkoły, z której pochodzi młodzież, ewentualnie lekarza szkolnego, jednego delegata (tki) z grona rodziców i studenta wyższych szkół do pomocy w grupach, przekraczających liczbę 40 osób.

Koszta, związane z wyjazdami uczniów i uczenic polskich będą tak obliczone, aby jak największa liczba młodzieży mogła wziąć udział w wycieczkach. W każdym razie koszta pobytu zagranicą nie będą przewyższały 300 zł. miesięcznie (jazda koleją, utrzymanie i t. d.).

Za młodzież zdolną, niezamożną, a poleconą przez Radę Pedagogiczną odpowiedniej szkoły, wymienione Towarzystwo starać się będzie u odpowiednich władz i instytucyj społecznych czy osób prywatnych o całkowite lub częściowe pokrycie wyżej wymienionych kosztów.

Podając powyższe na zasadzie zarządzenia Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 30 marca 1928 r. Nr. O. Prez. 2092/28 do wiadomości, Kuratorjum poleca w sprawie przeprowadzenia tej akcji porozumiewać się bezpośrednio z wymienionem Towarzystwem (Warszawa, Bracka 18, m. 4, tel. 112-53).

W razie konkretnych zgłoszeń się młodzieży do wyjazdu na wakacje zagranicę — podadzą Dyrekcje Kuratorjum imienne listy uczniów i uczenic oraz klasę i inne dane, oparte na przeprowadzonej korespondencji z wymienionem Towarzystwem, a dotyczące młodzieży, która zamierzałaby już w roku bieżącym korzystać z wyjazdu zagranicę w czasie wakacyj letnich.

Kurator Okręgu Szkolnego
(—) Dr. A. Ryniewicz.

49
OKÓLNIK
Kuratorjum Okręgu Szkolnego Łódzkiego
z dnia 18 kwietnia 1928 r. L. O. 1280/28
do PP. Inspektorów Szkolnych oraz do Dyrekcyj i Kierownictw wszystkich szkół w Okręgu
w sprawie sprzątania sal szkolnych.

W związku z okólnikiem Ministerstwa W. R. i O. P. w sprawie utrzymania czystości w lokalach szkolnych (Dz. Urz. z r. 1927 Nr. 8, poz.

118) wyjaśniam na zasadzie zarządzenia Pana Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 10.3 1928 r. Nr. O. H. fiz. 25/28, że aczkolwiek dziatwa szkolna winna jak najbardziej przykładać się do utrzymania w należytej czystości lokalu szkolnego, to jednak do zamiatania podłóg, do ścierania kurzu z ławek nie powinna być ze względów zdrowotnych używana. Obowiązek ten winien w całości spoczywać na służbie szkolnej.

Również w pracowniach szkolnych, w salach robót ręcznych, w warsztatach rzemieślniczych, o ile od dziatwy i młodzieży szkolnej żądać należy jak najstaranniejszego uporządkowania sprzętów, używanych przy pracy, o tyle, również z tych samych względów zdrowotnych, nie można żądać zamiatania podłóg i usuwania z niej kurzu, co leżeć winno w zakresie obowiązków służby szkolnej.

Szczegółowe przepisy, dotyczące utrzymania porządku i czystości w szkołach, są podane, jak o tem wspomina wyżej przytoczony okólnik, w książce sanitarnej szkolnej.

Kurator Okręgu Szkolnego
(—) Dr. A. Ryniewicz.

50
OKÓLNIK
Kuratorjum Okręgu Szkolnego Łódzkiego
z dnia 18 kwietnia 1928 r. L. O. 1333/28
do PP. Inspektorów Szkolnych oraz do Dyrekcyj i Kierownictw wszystkich szkół w Okręgu
w sprawie badań zdrowotnych nauczycielstwa.

Zgodnie z zarządzeniem P. Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 7 marca 1928 r. Nr. O. H. fiz. 217/28 ze względu na konieczność przestrzegania zasad przydatności fizycznej kandydatów do zawodu nauczycielskiego polecam PP. Dyrektorom i Kierownikom szkół oraz PP. Inspektorom Szkolnym czuwać nad tem, by w każdym przypadku, budzącym jakiekolwiek podejrzenie o brak u kandydata kwalifikacyj zdrowotnych do pełnienia na stałe obowiązków nauczycielskich, zarządzano zbadanie z urzędu stanu zdrowia nauczyciela.

Skoro wyniki badania stwierdzą u nauczyciela **tymczasowego** brak warunków przydatności fizycznej do zawodu nauczycielskiego, władze szkolne, powołane do tego, winny go zwolnić.

Również, gdy chodzi o nauczycieli **stałych,** władze i organa nadzorcze winny czuwać nad tem, by nauczyciele, wzbudzający swym wyglądem podejrzenie o poważną chorobę organiczną, zwłaszcza gruźlicę, mogącą udzielić się dziatwie szkolnej, byli poddawani urzędowemu badaniu lekarskiemu.

Kurator Okręgu Szkolnego
(—) Dr. A. Ryniewicz.

51

OKÓLNIK

Kuratorjum Okręgu Szkolnego Łódzkiego

z dnia 19 kwietnia 1928 r. L. O. 1511/28

do PP. Inspektorów Szkolnych, Dyrekcyj i Kierownictw szkół oraz Nauczycielstwa w Okręgu

w sprawie zaświadczeń na ulgowe paszporty zagraniczne.

Że względu na napływające już do Ministerstwa W. R. i O. P. prośby nauczycielstwa o przyznanie zaświadczeń na ulgowe paszporty zagraniczne Pan Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego okólnikiem z dnia 24.3 1928 r. Nr. O. Prez. Pas. 1035/28 oznajmił, że z powodu lepszej niźli w roku ubiegłym sytuacji finansowej Państwa nie będzie czynił zasadniczo wielkich trudności w przyznawaniu wspomnianych zaświadczeń.

Należycie umotywowane podania winny być przesyłane do Ministerstwa W. R. i O. P. drogą służbową przez bezpośrednią władzę przełożoną nauczyciela.

W pierwszym rzędzie będą uwzględniani nauczyciele języków obcych, chcący dokształcać się na specjalnych kursach zagranicą (w tym wypadku do podania musi być załączony dowód przyjęcia na te kursy); co do nauczycieli innych przedmiotów, to muszą oni w podaniu uzasadnić potrzebę odbycia dodatkowych studjów zagranicą w czasie wakacyj.

Kurator Okręgu Szkolnego
(—) Dr. A. Ryniewicz.

52

OKÓLNIK

Kuratorjum Okręgu Szkolnego Łódzkiego

z dnia 19 kwietnia 1928 r. L. O. 1725/28

do PP. Inspektorów Szkolnych oraz Dyrekcyj państwowych szkół średnich ogólnokształcących, seminarjów nauczycielskich i ochroniarek w Okręgu

w sprawie kart porady lekarskiej.

W numerze 77 Monitora Polskiego z dnia 2 kwietnia 1928 r. zamieszczone zostało pod Nr. 122 zarządzenie Pana Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 23 marca 1928 roku w sprawie kart porady lekarskiej dla funkcjonarjuszów państwowych, ich rodzin i emerytów, którego mocą z dniem 1 kwietnia r. b. opłata za karty porady będzie wnoszona przez naklejanie znaczka stemplowego wartości nominalnej groszy 50 na linji, oddzielającej kartę porady od odcinka, pozostającego przy grzbiecie.

Przy zapotrzebowaniu nowych kart porady należy przedstawiać grzbiety z odcinkami kart, opatrzonemi znaczkami stemplowemi wartości nominalnej 50 gr.

Należność za karty porady, sprzedane dotychczas za gotówkę, należy bezzwłocznie wpłacić do Kasy Skarbowej, pokwitowania zaś nadesłać do Kuratorjum.

Na przyszłość bezwzględnie należy stosować się do wspomnianego zarządzenia Pana Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 23 marca 1928 r.

Kurator Okręgu Szkolnego
(—) Dr. A. Ryniewicz.

53

OKÓLNIK

Kuratorjum Okręgu Szkolnego Łódzkiego

z dnia 19 kwietnia 1928 r. L. O. 1728/28

do PP. Inspektorów Szkolnych oraz do Dyrekcyj i Kierownictw wszystkich szkół w Okręgu

w sprawie domów wycieczkowych.

Kuratorjum podaje do wiadomości, że Wojewódzka Komisja Turystyczna w Katowicach uruchamia w bieżącym roku domy wycieczkowe w następujących miejscowościach:

Katowice	dom wycieczkowy	20	łóżek
Królewska Huta	" "	40	"
Bielsko	" "	40	"
Cieszyn	" "	80	"
Bystra	" "	20	"
Jaworze Nałęże	" "	20	"
Brenna	" "	10	"
Wisła	" "	20	"
Istebna	" "	20	"
Zawoja	" "	30	"
Zakopane	" "	50	"

Ponadto Wojewódzka Komisja Turystyczna ma zamiar uruchomić kilka nowych domów wycieczkowych, a mianowicie: w Ojcowie na 30—40 łóżek, w Krakowie na 50—60 łóżek, w Czorstynie na 10 do 15 łóżek i w Sromowcach w Pieninach na 20 do 30 łóżek.

Pertraktacje w sprawie wynajęcia lokali na pomieszczenie ostatnio wymienionych domów wycieczkowych dobiegają już końca i domy te zostaną uruchomione najprawdopodobniej już z początkiem maja br.

W Katowicach, Królewskiej Hucie, Zawoji i Zakopanem domy wycieczkowe zostaną uruchomione już z początkiem maja i czynne będą do września br., pozostałe domy wycieczkowe uruchomione zostaną z dniem 1 lipca i czynne będą do końca sierpnia rb.

Z noclegów w domach wycieczkowych Wojewódzkiej Komisji Turystycznej może korzystać młodzież szkolna i akademicka całej Polski za opłatą 50 gr. od osoby za dobę.

O dniu przybycia wycieczki do danej miejscowości należy zawiadomić odnośnego kierownika domu wycieczkowego, ewentualnie Wojewódzką Komisję Turystyczną, dwa tygodnie przed terminem projektowanej wycieczki.

Kurator Okręgu Szkolnego
(—) Dr. A. Ryniewicz.

54

OKÓLNIK

Kuratorjum Okręgu Szkolnego Łódzkiego

z dnia 19 kwietnia 1928 r. L. O. 1745/28

do PP. Inspektorów Szkolnych oraz Dyrekcyj i Kierownictw szkół w Okręgu

w sprawie zbiórki na „Dar Narodowy 3 Maja".

Nawiązując do okólnika Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 25 lutego 1928 r. Nr. O. Prez. 1345/28, zamiesz-

czonego w Dzienniku Urzędowym K. O. S. Ł. Nr. 3 z r. 1928, poz. 28, zachęcam PP. Dyrektorów i Kierowników szkół oraz Nauczycielstwo szkół wszelkich typów do gorliwego zajęcia się akcją zbiórki na „Dar Narodowy 3 Maja".

Kurator Okręgu Szkolnego
(—) Dr. A. Ryniewicz.

55

OKÓLNIK
Kuratorjum Okręgu Szkolnego Łódzkiego
z dnia 20 kwietnia 1928 r. L. O. 1759/28
do Dyrekcyj szkół średnich ogólnokształcących, seminarjów nauczycielskich oraz szkół zawodowych na terenie Okręgu Szkolnego Łódzkiego
w sprawie konkursu szkół o pierwszeństwo w rozwoju sprawności fizycznej młodzieży szkolnej.

Kuratorjum zwraca uwagę na okólnik Min. W. R. i O. P. z dnia 7.3. 1928 r. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 3, poz. 1), polecający przeprowadzenia Świąt Sportowych. Chcąc uzyskać z końcem roku szkolnego dokładny obraz starań dyrekcyj szkół oraz obraz całorocznej pracy nauczycieli wychowania fizycznego nad rozwojem wychowania fizycznego, Kuratorjum postanowiło w b. r. szkolnym urządzić w dniu Święta Sportowego konkurs szkół o pierwszeństwo w sprawności fizycznej młodzieży szkolnej w ciągu drugiej połowy czerwca b. r. szkolnego.

Podstawową zasadą konkursu jest wykazanie największego procentu młodzieży danej szkoły o najwyższym poziomie sprawności fizycznej.

Trzy pierwsze szkoły żeńskie i trzy męskie, które wykażą najlepsze wyniki, odpowiadające podstawowej zasadzie konkursu, otrzymają z Kuratorjum Okręgu Szkolnego „dyplomy uznania", a młodzież tych szkół, która brała udział w zwycięskim konkursie, otrzyma pamiątkowe żetony. Oprócz nich zostaną umieszczone odpowiednie uwagi w karcie ewidencyjnej i w karcie rocznej sprawności fizycznej, stwierdzone przez Kuratorjum Okręgu Szkolnego. Następne trzy szkoły otrzymają „listy pochwalne", a dalsze trzy „zaszczytne wzmianki". Reszta szkół będzie wymieniona w sprawozdaniu, umieszczonem w Dzienniku Urzędowym Kuratorjum w porządku według miejsc, ustalonych na podstawie uzyskanej w konkursie punktacji.

Kuratorjum zwraca uwagę, że pierwszeństwo w ocenie będzie mieć zawsze ta szkoła, która wykaże większy procent młodzieży o przeciętnej sprawności przed szkołą o mniejszym procencie a wyższej liczbie punktów. Dopiero w razie równości procentów rozstrzygnie wyższa ilość punktów.

Do przeprowadzenia konkursu w każdej szkole będzie wyznaczony delegat z ramienia Kuratorjum Okręgu Szkolnego. Dyrekcje szkół zechcą zatem przystąpić zaraz do wyznaczenia terminu konkursu i podania go najpóźniej do dnia 15 maja Kuratorjum do wiadomości.

Program konkursu obejmuje następujące dwa rodzaje zawodów uważane za równorzędne:

1. Zawody gimnastyczno - lekkoatletyczne dla młodzieży żeńskiej i męskiej;
2. Zawody gimnastyczno-sportowe:
   a) dla młodzieży męskiej,
   b) dla młodzieży żeńskiej.

I. Ćwiczenia gimnastyczne, wchodzące w skład obu rodzajów zawodów, są ustalone według podręcznika S. Połomskiego „Ćwiczenia cielesne młodzieży szkolnej" i są następujące:

Str.	25	ćwicz.	30,	str.	26	ćwicz.	8,	str.	28	ćwicz.	6,
„	29	„	12	„	31	„	14	„	33	„	18
„	36	„	20	„	36	„	23	„	41	„	25
„	42	„	9	„	45	„	9	„	48	„	14
„	50	„	10	„	52	„	4	„	55	„	5
„	56	„	2	„	58	„	10	„	63	„	26 i 27
„	67	„	14	„	68	„	19	„	66	„	8
„	72	„	7 i 8	„	73	„	3	„	74	„	9
„	75	„	15								

Razem 26 ćwiczeń gimnastycznych dla chłopców i 23 ćwiczeń dla dziewcząt, mające wykazać wszechstronne wyrobienie cielesne.

U w a g a: Ćwiczenie 9-te na stronie 45-tej można zastąpić pięciokrotnem dla chłopców, a dwukrotnem dla dziewcząt podniesieniem ciężaru ciała ze zwisu w ramionach prostych do ramion ugiętych. Ćwiczenie 2-gie str. 56 należy wziąć po jednym przysiadzie na każdej nodze zosobna.

Zamiast ćwiczenia 14 str. 67 można wziąć skok rozkroczny przez kozła, ustawionego w wysokości barków. Dziewcząt nie obowiązują następujące ćwiczenia: str. 58 ćwiczenie 10, str. 66 ćwiczenie 8 i str. 68 ćwiczenie 19.

Drugą część ćwiczenia stanowi trójbój lekkoatletyczny, złożony z trzech gatunków, dowolnie obranych ćwiczeń, a mianowicie: jeden bieg, jeden skok i jeden rzut lub pchnięcie kulą, a zatem może być: skok wdal, wzwyż lub o tyczce; bieg 60, 100, 400 lub 800 mtr., rzut palantówką, granatem O. F., oszczepem, dyskiem lub pchnięcie kulą wagi dostosowanej do rozwoju fizjologicznego danego zawodnika.

Do zawodów gimnastyczno - lekkoatletycznych dopuszcza się tylko tę młodzież, która: 1) osiągnęła poprawną postawę (patrz str. 19 ust. 39 Ćwiczenia cielesne młodzieży szkolnej), 2) wykonała poprawnie wszystkie ćwiczenia gimnastyczne, 3) osiągnęła w trójboju atletycznym najmniej 564 punkty, równoznaczne z notą dobrą za każde ćwiczenie.

IIa. Zawody gimnastyczno-sportowe dla chłopców obejmują ćwiczenia gimnastyczne wymienione uprzednio oraz następujące cztery rodzaje sportów: 1. wycieczki piesze, 2. strzelanie z broni małokalibrowej lub z łuku, 3. pływanie, 4. jedną z gier sportowych (palant, we dwa ognie, siatkówka, koszykówka, szczypiorniak, piłka nożna). Uwaga: Zamiast wycieczki pieszej można wziąć skakankę na czas, zamiast pływania można wziąć sztuczną jazdę na kole, boks, szermierkę na szable lub bagnety.

Do tego rodzaju zawodów będą dopuszczeni ci uczniowie, którzy dopełnią warunków 1 i 2-go, omówionych przy zawodach gimnastyczno-lekkoatletycznych, oraz wykażą się, że osiągnęli:

1) w wycieczkach pieszych najmniej 100 pkt. (patrz „Ćwiczenia cielesne" str. 138 i 139), stwierdzone w książeczce wycieczkowej przez władze szkolne, harcerskie lub wojskowe.
2) w strzelaniu do celu (str. 139) . . . . 60 pkt.
3) w pływaniu (str. 146) . . . . 100 pkt.
4) w grze (str. 138) . . . . 120 pkt.

za ćwiczenia skakanką na czas osiągnęli . . . . 180 pkt., licząc dla 10-letnich za sekundę 1 punkt, a dla każdego następnego wieku 0,06 punktu mniej.

Pływanie może być zastąpione:

boksem potrzebna ilość (str. 140) . . . . 100 pkt.
lub szermierką na szable (str. 140) . . . . 100 pkt.
walką na bagnety (str. 141) . . . . 100 pkt.
sztuczną jazdą na kole (str. 144) . . . . 200 pkt.

IIb) Zawody gimnastyczno - sportowe dla dziewcząt obejmują ćwiczenia gimnastyczne, wymienione uprzednio oraz następujące trzy rodzaje sportów:

1) skakanka, jako ćwiczenie na czas,
2) ćwiczenie małą piłką ręczną,
3) jedna z gier sportowych (kwadrant, palant, we dwa ognie, siatkówka, koszykówka lub hazena dla dziewcząt).

Zamiast ćwiczenia skakanką wolno jest wziąć pływanie, wycieczki piesze, a zamiast ćwiczeń małą piłką ręczną można wziąć strzelanie z broni małokalibrowej, lub z łuku, lub też jazdę sztuczną na kole.

Do tego rodzaju zawodów dopuszczone będą uczenice, które odpowiedzą uprzednio pierwszemu i drugiemu punktowi zawodów gimnastyczno - lekkoatletycznych, oraz osięgną:

1) z ćwiczeń skakanką na czas . . . . 120 pkt., licząc dla 10-letnich za 1 sekundę 1 punkt, a dla każdego następnego wieku za jedną sekundę o 0,06 punktu mniej;
2) z trzech ćwiczeń małą piłką dowolnej kombinacji . 50 pkt.
3) z gry sportowej . . . . 120 pkt.

Z innych ćwiczeń:

ze strzelania z broni małokalibrowej lub z łuku . . . 60 pkt.
z pływania . . . . 180 pkt.
z wycieczek . . . . 70 pkt.
z jazdy na kole . . . . 150 pkt.

Wymienione programy zawodów winny być bezzwłocznie podane młodzieży do wiadomości, aby ta mogła się powoli do zawodów przygotować. Do konkursu może stanąć młodzież w każdym wieku rozwoju fizjologicznego, o ile odpowie obowiązującym warunkom konkursu.

Regulamin, według którego zostanie konkurs przeprowadzony, otrzymają szkoły w następnym numerze Dziennika Urzędowego Kuratorjum.

Kurator Okręgu Szkolnego
(—) Dr. A. Ryniewicz.

56

OKÓLNIK
Kuratorjum Okręgu Szkolnego Łódzkiego
z dnia 20 kwietnia 1928 r. L. O. 1775/28

do Panów Inspektorów Szkolnych, Dyrekcyj szkół średnich ogólnokształcących państwowych i prywatnych, Dyrekcyj seminarjów nauczycielskich państwowych i prywatnych i Dyrekcji seminarjum dla ochroniarek oraz Kierownictw szkół zawodowych dokształcających w Okręgu

w sprawie portretów Pana Prezydenta Rzeczypospolitej w szkołach Okręgu Szkolnego Łódzkiego.

Podczas wizytacyj zauważyłem, że dotychczas nie wszystkie szkoły zostały zaopatrzone w portrety Pana Prezydenta Rzeczypospolitej. To samo stwierdzają sprawozdania Panów Wizytatorów szkół.

Powołując się na okólnik Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 17.XII. 1926 r. Nr. O. Prez. 12994/26 (Dz. U. M. W. R. i O. P. Nr. 1 (179) z dnia 1.I. 1927 r.) oraz na okólnik Pana Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 24 października 1927 r. Nr. II. 12462/27 (Dz. U. M. W. R. i O. P. Nr. 14/192) z dnia 1.XII. 1927 r.), zamieszczony w Dz. Urzędowym Kuratorjum Okręgu Szkolnego Łódzkiego z dnia 15 listopada 1927 r. Nr. 11, poz. 96, polecam Panom Inspektorom Szkolnym oraz Dyrekcjom i Kierownictwom wszelkich typów szkół Okręgu Szkolnego Łódzkiego dopilnować, ażeby portret Pana Prezydenta Rzeczypospolitej był umieszczony we wszystkich szkołach powszechnych, średnich ogólnokształcących, seminarjach nauczycielskich, seminarjum dla ochroniarek i w szkołach zawodowych dokształcających zarówno państwowych publicznych jak i prywatnych, **w każdej klasie, względnie sali wykładowej, sali aktowej, w gabinecie dyrektora (kierownika), w kancelarji szkolnej i w pokoju nauczycielskim.**

Portret za szkłem, oprawiony w odpowiednio dobrane ramy, winien zajmować na ścianie naczelne miejsce.

Drukarnia i Litografja p. f.: „Jana Cotty" w Warszawie, Kapucyńska 7, wydała w r. 1927 na skutek zamówienia Ministerstwa Spr. Wewnętrznych portret Pana Prezydenta Rzeczypospolitej. Portret ten, zatwierdzony przez Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, zalecony został wszystkim władzom i urzędom Rzeczypospolitej.

Celem szybkiego dokonania kupna portretu zechcą Panowie Inspektorowie Szkolni oraz Dyrekcje i Kierownictwa wszystkich typów szkół przesłać zamówienia oraz pieniądze bezpośrednio pod adresem firmy „Jana Cotty" w Warszawie, Kapucyńska 7, a odpis zamówienia nadesłać do Kuratorjum.

Zamówioną ilość egzemplarzy portretów nadeśle firma pod adresem Kuratorjum, skąd przesłane zostaną stosownie do otrzymanych w tutejszym urzędzie odpisów zamówień.

Portret wykonany jest przez firmę „Jana Cotty" sposobem litograficznym na brystolu i form. 50×65 cm.; format portretu 37×48 ½ cm. Cena 2 złote.

Szkoły, które nie zaopatrzyły się dotychczas w portrety, mają wykonać niniejsze zarządzenie najpóźniej do dnia 30 czerwca r. b.

Kurator Okręgu Szkolnego

(—) Dr. A. Ryniewicz.

57

OKÓLNIK

Kuratorjum Okręgu Szkolnego Łódzkiego

z dnia 19 kwietnia 1928 r. L. I. K. N. 4775/28

do PP. Inspektorów Szkolnych oraz Nauczycielstwa szkół powszechnych w sprawie rozkładu Kursów wakacyjnych w r. 1928.

Kuratorjum zawiadamia, że Ministerstwo W. R. i O. P. pismem z dnia 11 kwietnia 1928 r. N. I. 5557/28 zatwierdziło następujące Kursy wakacyjne dla wykwalifikowanych nauczycieli szkół powszechnych na terenie Okręgu Szkolnego Łódzkiego.

Inspektorat szkolny	Kurs	Termin	Uwagi
Brzeziny (Kurs w Tomaszowie Maz.)	Robót ręcznych (metal) i rysunku (dla mężczyzn)	I	(W. K. N.) Przedmiotem głównym są roboty ręczne, rysunek stanowi drugi przedmiot, udzielany w mniejszej liczbie godzin.
Konin	Polonistyczny. (Lektura dzieł i utworów wskazanych w programie jęz. polskiego dla oddz. VII. Literatura dziecięca i bibljotekarstwo w zastosowaniu do potrzeb nauczyciela szk. powsz.)	III	(W. K. N.) Pożądane przywiezienie podręcz. i dzieł, przepisanych w progr. dla VII oddz.
Łódź-powiat (Kurs w Zgierzu)	Śpiewu. (Ćwiczenia teoretyczne, praktyczne i metodyczne, niezbędne do prowadzenia nauki śpiewu w niższych oddziałach).	I	Dla osób posiadających wstępne wiadomości z muz. Od słuchaczy wymagane posiadanie skrzypiec.
Łódź-miasto	Matematyczny. (Program i metodyka nauczania matetematyki w wyższych oddz. szk. pow.	I	Pożądane przywiezienie progr. szk. powsz.
Słupca	Polonistyczny. (Głosownia opisowa z uwzględnieniem zasad ortofonji i ortografji, metodyka wypracowań piśm. i ćwicz. w mówieniu oraz metodyka opracow. różnych działów gram. opisowej w szk. powsz.)	I	(K. W. N.) Pożądane przerobienie prac kursem odnośnych ustępów z gram. np. Szobera (dla seminarjów nauczycielskich).
Słupca	Ogrodniczy.	I	Staraniem samorządu.

Kuratorjum nadmienia, że ukończenie tych Kursów nie da specjalnych uprawnień słuchaczom, natomiast mają one na celu rozszerzenie zakresu wiedzy nauczycielstwa szkół powszechnych, a niektóre z nich (oznaczone literami W. K. N.) jako zawierające fragmenty Wyższego Kursu Nauczycielskiego, będą pomocne w przygotowaniu się do egzaminu z W. K. N.

Sprawę zapisywania się na te Kursy normują przepisy, umieszczone w okólniku Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 21 kwietnia 1927 roku N. I. 6386/27 (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. N.7, poz. 98 z r. 1927) z tą jedyną różnicą, że słuchacze zamiejscowi winni przy zapisie prócz wpisowego (10 zł.) dołączyć także 3 znaczki pocztowe po 25 gr. na koszty korespondencji.

Kurator Okręgu Szkolnego

(—) Dr. A. Ryniewicz.

58
WYJAŚNIENIE.

W związku z referatem, umieszczonym w Nr. 12 „Dziennika Urzędowego K. O. S. Ł." R. I. z dnia 15.XII. 1927 r. str. 149 ww. 19 i dalsze od dołu, Kuratorjum Warszawskiego Okręgu Szkolnego wyjaśnia, że wszystkie szkoły powszechne w Warszawie, posiadające mniej niż siedem klas, były w r. szk. 1925/26 rozwojowe i przechodziły naukę według programu szkół siedmioklasowych.

59
SPRAWOZDANIE
z działalności Państwowej Centralnej Bibljoteki Pedagogicznej w Łodzi za czas od 1-go października 1927 r. do 31 marca 1928 r.

W okresie sprawozdawczym na czoło prac na terenie bibljoteki wysunęła się sprawa sporządzenia katalogu rzeczowego, którego brak tak dotkliwie dawał się odczuwać, a nawet tamująco wpływał na rozwój. Pracę tę rozpoczęto z początkiem listopada ubiegłego roku przy pomocy umyślnie w tym celu zaangażowanej siły fachowej i trwa ona w dalszym ciągu. Dotychczas skatalogowano około 2000 tomów księgozbioru oraz wszystkie czasopisma. Praca potrwa przypuszczalnie do końca sierpnia, tak, że z początkiem nowego roku szkolnego członkowie bibljoteki będą mieli do dyspozycji gotowy katalog rzeczowy wraz z nowosporządzonym katalogiem alfabetycznym. Jako podstawę do sporządzenia katalogu rzeczowego przyjęto system dziesiętny Dewey'a w układzie p. Bornstejnowej oraz przepisy katalogowania, wydane przez Związek Bibljotekarzy Polskich.

Za przyjęciem tego systemu przemawiało jego coraz większe rozpowszechnienie oraz okoliczność, że jest on ogólnie przyjęty, a zatem znany w miejscowych bibljotekach, a zwłaszcza w Publicznej Bibljotece Miejskiej, z której dość licznie korzysta miejscowe nauczycielstwo oraz młodzież szkolna.

Z przyznanej w okresie sprawozdawczym przez Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego dotacji 6000 złotych zakupiono za cenę 3,568 zł. 67 groszy ogółem 376 dzieł w 479 tomach, z czego 296 dzieł w 389 tomach przypada na dzieła w języku polskim, 80 dzieł w 90 tomach w języku niemieckim oraz 3 w języku francuskim.

Resztę w kwocie 1,459 zł. 90 gr. wydano na prenumeratę czasopism, 658 zł. na oprawę książek oraz 178 zł. na zakupno klamer do katalogów.

Razem wydano tedy 5,685 zł. 57 gr. Pozostaje 134 zł. 43 gr.

Księgozbiór składa się obecnie z 5,989 tomów, wpisanych do inwentarza głównego, czyli, że powiększył się on w okresie sprawozdawczym o 1044 tomów, z czego 479 tomów zakupiono, 120 tomów przypada na dzieła zakupione w poprzednim okresie sprawozdawczym, lecz w chwili przedkładania sprawozdania jeszcze niezainwentaryzowane, 90 tomów na dzieła rosyjskie z pośród przejętych swego czasu z Seminarjum Nauczycielskiego (podobnie jak 174 tomów czasopism), zaś 345 przypada na dary, ofiarowane przez Kuratorjum O. S. Ł., p. Naczelnika Czapczyńskiego, p. dyr. Brandstättera oraz p. Grzędzielskiego.

Czasopism prenumeruje się obecnie 93, z tego 60 polskich, 23 niemieckich, 8 francuskich, 1 niemiecko-francuskie i 1 angielskie.

Depozyt miejscowego Koła T. N. S. W. nie powiększył się w okresie sprawozdawczym i wynosi jak poprzednio 1047 tomów.

Ruch bibljoteczny uzmysławia następująca tabela:

Miesiąc	Wypożyczono do domu tomów									
	Ogółem	w jęz polsk.	w jęz. niem.	franc.	ang.	ros.	Nauczycielom szk. śr.	Nauczycielom szkół powsz.	Nauczycielk. szk. śr.	Nauczycielk. szkół powsz.
październik	333	291	37	3	—	2	72	124	23	114
listopad	273	245	25	2	1	—	69	56	54	94
grudzień	331	316	14	1	—	—	116	65	18	132
styczeń	294	266	26	2	—	—	99	65	20	110
luty	237	207	27	3	—	—	76	67	16	78
marzec	327	302	23	2	—	—	84	68	36	139
Razem	1795 (1063)	1627 (1031)	152 (26)	13 (15)	1 (1)	2	516	445	167	667

Miesiąc	Wydano do czytelni tomów								
	Ogółem	w jęz. polsk	niem.	franc.	Nauczycielom szk. śr.	Nauczycielom szkół powsz.	Nauczycielk. szk. śr.	Nauczycielk. szkół powsz.	Osób w czytelni
październik	52	51	1	—	10	30	3	9	200
listopad	115	107	8	—	16	47	21	31	172
grudzień	88	86	2	—	25	30	10	23	189
styczeń	136	123	11	2	21	65	2	48	235
luty	239	226	13	—	51	107	10	71	268
marzec	237	228	5	4	13	86	12	126	267
Razem	867 (752)	821 (733)	40 (20)	6	136	365	58	308	1331 (1642)

U w a g a: Cyfry w nawiasach oznaczają stan w ubiegłym okresie sprawozdawczym. Pewien procent osób w czytelni przypada na uczniów i uczenice seminarjów nauczycielskich, zaliczonych do nauczycielstwa szkół powszechnych.

Z powyższego przedstawienia wynika, że bibljoteka jakoteż ruch w niej stale, jakkolwiek powoli, rozwija się. Uderza tylko niższy stosunkowo udział osób w czytelni (o 311 osób) niż w ubiegłym okresie sprawozdawczym, co się tłumaczy słabszym znacznie w tym roku udziałem młodzieży seminarjów nauczycielskich (najwyższych kursów).

Zebrań naukowych odbyło się w okresie sprawozdawczym 14 z udziałem 236 osób (w okresie poprzednim 10 z udziałem 234 osób).

Z najbliższych zadań, jakie czekają bibljotekę, prócz wymienionej już dalszej pracy nad katalogiem rzeczowym, wymienić należy przedewszystkiem staranie o dalszy rozwój bibljoteki, co jednakowoż związane

jest ściśle z funduszami, jakie bibljoteka ma do dyspozycji, a które, niestety, okazują się niewystarczające. Dość powiedzieć, że celem uzupełnienia nader licznych braków, jakie bibljoteka wykazuje i to nietylko w zakresie literatury naukowej w poszczególnych gałęziach wiedzy, ale nawet w zakresie literatury pedagogicznej oraz celem zaspokojenia życzeń członków bibljoteki z dziedziny najnowszej literatury naukowej i pedagogicznej swojej i obcej, trzeba było po wyczerpaniu funduszu dyspozycyjnego skorzystać z kredytu udzielonego przez jedną z miejscowych księgarni. W ostatnich czasach nabyto w ten sposób około 200 dzieł za cenę mniej więcej 1,600 złotych, tak, że uzyskanie większych funduszów celem pokrycia wymienionej należytości, jakoteż poczynienia nowych nabytków, staje się kwestją nader ważną i pilną.

Łódź, dnia 4 kwietnia 1928 r.

Dyrektor (—) Tadeusz Czapczyński.

Kierownik (—) Eugenjusz Grzędzielski.

60

KONKURSY.

Kuratorjum Okręgu Szkolnego Łódzkiego ogłasza niniejszem konkursy na posady kierowników niżej wyszczególnionych publicznych szkół powszechnych:

L. p.	Miejscowość	Gmina	Stopień organizacyjny szkoły	Mieszkanie dla kierownika	Ziemia
	Powiat Koniński (Inspektorat Szkolny w Koninie)				
1	Brzeźno	Brzeźno	3 kl.	—	2 morgi
2	Krzymów	,,	2 ,,	—	2 morgi
3	Paprotnia	,,	2 ,,	—	2 morgi
4	Szczepidło	,,	2 ,,	—	2 morgi
5	Biała-Panień	Dąbroszyn	2 ,,	—	—
6	Grochowy	,,	2 ,,	2 pok. i k.	1 m. 150 pr.
7	Kuchary-Kościelne	,,	3 ,,	2 pok. i k.	7 m. 185 pr.
8	Siąszyce	,,	2 ,,	2 pok. i k.	5 mórg
9	Wielołęka	,,	2 ,,	—	—
10	Spławie	Golina	2 ,,	2 pok. i k.	2 morgi
11	Wilczna	,,	2 ,,	—	—
12	Anielew	Gosławice	2 ,,	—	2 m. 90 pr
13	Chorzeń	,,	2 ,,	2 pok. i k.	ogródek
14	Gosławice	,,	7 ,,	2 pok. i k.	—
15	Morzysław	,,	5 ,,	2 pok. i k.	6 m. 297 pr.
16	Sokółki	,,	2 ,,	1 pokój	6 m. 210 pr.
17	Królików	Grodziec	4 ,,	—	6 mórg
18	Bilczew	Kramsk	3 ,,	2 pok. i k.	8 m. 195 pr.
19	Chylin	Piorunów	2 ,,	—	—
20	Kuny	,,	4 ,,	—	1 m. 225 pr.
21	Wyszyna	,,	3 ,,	—	—
22	Niedźwiady	Piotrkowice	2 ,,	—	—
23	Wąsosze	,,	2 ,,	2 pok. i k.	2 m. 154 pr.
24	Biskupice	Rzgów	2 ,,	—	5 m. 233 pr.
25	Grabienice	,,	2 ,,	—	—
26	Osiecza	,,	3 ,,	2 pok. i k.	—
27	Rzgów	,,	4 ,,	2 pok. i k.	6 mórg
28	Sławsk	,,	3 ,,	—	3 morgi
29	Dąbrowa	Sławoszewek	2 ,,	1 pok. i k.	1 m. 163 pr.
30	Genowefa	,,	2 ,,	—	3 m. 106 pr.

L. p.	Miejscowość	Gmina	Stopień organizacyjny szkoły	Mieszkanie dla kierownika	Ziemia
31	Ostrowąż	„	2 „	—	—
32	Szyszyńskie Hol	„	2 „	1 pok. i k.	3 m. 262 pr.
33	Barczygłów	Stare-Miasto	2 „	2 pok. i k.	1 morga
34	Janowice	„	3 „	—	2 morgi
35	Stare-Miasto	„	2 „	—	4 m. 260 pr.
36	Zdżary	„	2 „	2 pok. i k.	6 mórg
37	Gadów	Tuliszków	2 „	—	—
38	Grzymiszew	„	3 „	2 pok. i k.	3 m. 14 pr.
39	Krępa	„	2 „	—	—
40	Ogorzelczyn	„	2 „	—	1 morga
41	Tarnowa	„	2 „	—	—
42	Wróblina	„	2 „	—	—
43	Drążek	Wysokie	2 „	—	2 m. 15 pr.
44	Pąchów	„	2 „	2 pok. i k.	1 m. 184 pr.
45	Wysokie	„	2 „	2 pok. i k.	2 morgi
	Powiat Turecki (Inspektorat Szkolny w Turku)				
46	Felicjanów	Biernacice	5 kl.	2 pok. i k.	—
47	Grzybki	Grzybki	3 „	2 pok. i k.	1½ morgi
48	Wielenin	Kościelnica	3 „	1 pokój	1 morga
49	Kowale-Pańskie	Kowale-Pańskie	3 „	1 pokój	3 m. 1 m. łąki
50	Kaczki	„	3 „	1 pok. i k.	3 morgi
51	Kotwasice	Malanów	3 „	2 pok. i k.	3 morgi
52	Malanów	„	4 „	1 pok. i k.	1 morga
53	Balin	Niewierz	3 „	2 pok. i k.	2 morgi
54	Pęczniew	Niemysłów	5 „	1 pok. i k.	1 morga
55	Siedlątków	„	3 „	1 pok. i k.	—
56	Jeziorsko	Ostrów-Wartski	3 „	1 pokój	3 morgi
57	Mirkowice	„	3 „	1 pokój	4 m. 197 pr.
58	Wilczków	„	3 „	1 pokój	—
59	Pęcherzew	Pęcherzew	3 „	1 pokój	—
60	Wielopole	Piętno	3 „	1 pokój	4 morgi
61	Zagaj	Piekary	3 „	1 pok. i k.	6 mórg
62	Skarżyn	Skarżyn	3 „	2 pok. i k.	1 morga
63	Wichertów	Wichertów	4 „	1 pok. i k.	2 morgi
	Powiat Brzeziński (Inspektorat Szkolny w Brzezinach)				
64	Osiny	Dmosin	3 kl.	—	—
	Powiat Kaliski (Inspektorat Szkolny w Kaliszu)				
65	Józefów	Chocz	2 kl.	2 pok. i k.	3 m. 44 pr.
	Powiat Wieluński (Inspektorat Szkolny w Wieluniu)				
66	Kadłub	Kamionka	2 kl.	—	2 morgi

Kandydaci na powyższe posady winni odpowiadać warunkom ust. 1 art. 12 względnie art. 147 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli (Dz. Urz. M. W. R. i O. P. Nr. 13 z r. 1926, poz. 163). Należycie udokumentowane podania, skierowane do Kuratorjum Okręgu Szkolnego Łódzkiego w Łodzi, wnosić należy w drodze służbowej do dnia 15 czerwca 1928 r. do Inspektora Szkolnego tego powiatu, w którym znajduje się posada, objęta konkursem.

Kuratorjum odwołuje niniejszem konkursy na stanowiska kierowników szkół:

a) w powiecie piotrkowskim:

w Polichnie, Nagórzycach, Gorzkowicach, Lubcu, Rozprzy, Niechcicach, Rakowie, Drużbicach, w Piotrkowie — szkoła im. M. Konopnickiej (Dz. Urz. K. O. S. Ł. Nr. 6 z roku 1927);

b) w powiecie kaliskim:

w Błaszkach (Dz. Urz. K. O. S. Ł. Nr. 2 z roku 1927);

c) w powiecie sieradzkim:

w Osmolinie (Dz. Urz. K. O. S. Ł. Nr. 7 z roku 1927).

61

RUCH SŁUŻBOWY.

Kuratorjum Okręgu Szkolnego Łódzkiego.

Pan Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego zamianował z dniem 1 lipca 1928 roku:

1) referendarza VIII stopnia służbowego, **Jana Bednarka,** referendarzem VII stopnia służbowego, 2) prowizorycznego urzędnika VIII stopnia służbowego, **D-ra Henryka Śmietanę,** prowizorycznym urzędnikiem VII stopnia służbowego.

Szkolnictwo średnie.

Pan Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego przeniósł p. **Ludwika Wichera,** dyrektora gimnazjum państwowego im. Kazimierza Wielkiego w Zduńskiej Woli, na stanowisko dyrektora gimnazjum państwowego im. Tadeusza Kościuszki w Kaliszu z dn. 1 kwietnia 1928 r.

Szkolnictwo powszechne.

Na zasadzie art. 147 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. (Dz. U. R. P. Nr. 92, poz. 530) Pan Kurator Okręgu Szkolnego Łódzkiego uznał **Michała Cezaka** za mianowanego z dn. 1 stycznia 1927 r. na stanowisko kierownika 4 kl. publicznej szkoły powszechnej w Niemysłowie, pow. Turek.

Pan Kurator Okręgu Szkolnego Łódzkiego zamianował:

1) kierowniczkę publ. szkoły powsz. Nr. 22 w Łodzi, **Zofję Marczyńską,** kierowniczką 7 kl. publ. szkoły powsz. żeńskiej Nr. 7 w Łodzi z dniem 1 września 1928 roku, 2) nauczyciela publ. szkoły powsz. Nr. 111 w Łodzi, **Edwarda Piaskowskiego,** kierownikiem 7 kl. publ. szkoły powsz. męskiej Nr. 21 w Łodzi, z dniem 1 września 1928 roku.

Pan Kurator Okręgu Szkolnego Łódzkiego przeniósł na skutek prośby:

1) nauczyciela publ. szkoły powsz. w Zakrzewie, pow. radomskowskiego, **Mikołaja Skomorowskiego,** do publ. szkoły powsz. w Babczewie, pow. radomskowskiego, z dniem 1 kwietnia 1928 r.,

2) nauczyciela publ szkoły powsz. w Babczewie, pow. radomskowskiego, **Romana Machinkę,** do publ. szkoły powsz. w Zakrzewie, pow. radomskowskiego, z dn. 1 kwietnia 1928 r.,

3) nauczycielkę publ. szkoły powsz. w Słomkowie, pow. sieradzkiego, **Wandę Jadwigę Pieczątkowską,** do publ. szkoły powsz. w Sędzicach, pow. sieradzkiego, z dn. 15 kwietnia 1928 r.

62

KOMUNIKAT.

Kuratorjum podaje do wiadomości, że została skradziona pieczątka publicznej szkoły powszechnej w Pietrzykowie, w powiecie słupeckim, z napisem: „Kierownictwo publicznej szkoły powszechnej w Pietrzykowie".

DZIAŁ NIEURZĘDOWY.

63

NADESŁANE WYDAWNICTWA.

„Nasza Księgarnia", Sp. Akc. Związku Polskiego Nauczycielstwa Szkół Powszechnych, Warszawa, ul. Widok Nr. 22, filja w Łodzi, ul. Piotrkowska 181.

Ellen Key — Stulecie dziecka. Przekład Izy Moszczeńskiej.

Dr. Janina Rauch-Sobolewska — Pogadanki o higjenie.

Józef Ciembroniewicz — Antek Sikora.

Krakowska Spółka Wydawnicza:

Słowo o wyprawie Igora. Przełożył Juljan Tuwim. Wstępem i objaśnieniami zaopatrzył Aleksander Brückner.

Czasy Saskie. Wybór źródeł. Wstępem i objaśnieniami zaopatrzył Józef Feldman, doc. Uniw. Jagiellońskiego.

Franciszek Zabłocki. — Sarmatyzm. Opracował Ludwik Bernacki.

Łukasz Górnicki. — Dworzanin Polski. Opracował Roman Pollak.

Teksty źródłowe do nauki historji w szkole średniej: 1) Wojna światowa i jej następstwa. 2) Polska za pierwszych królów elekcyjnych.

Ukazał się zeszyt II/III Czasopisma Przyrodniczego (Redakcja, Łódź, Nowo-Targowa Nr. 24). Treść zeszytu: Kilka szczegółów o promieniotwórczości. Wł. Horbacki, (Łódź) — Wymarłe gady epok ubiegłych. Dr. W. Friedberg (Poznań) — O eksploatacji skał piaskowcowych i wapiennych we wschodniej części gór Świętokrzyskich. Jan Samsonowicz — Mikroskop z wodną objektywą, jego budowa i zastosowanie w szkolnictwie Prof. Edmund Dokowski — Wielkomiejskie ogrody szkolne, Dr. J. Antoniewicz (Warszawa) — O nowym typie stawów tatrzańskich. Dr. Adam Gadomski (Kraków) — Rzeczy ciekawe. — Z życia Towarzystwa. — Książki nadesłane.

Księgarnia Szkolna (właśc. Konrad Jeszke) w Poznaniu:

Kazimierz Błaszczyński, referent Kuratorjum Okręgu Szkolnego Poznańskiego — Korespondencja nauczyciela z władzami.

64

Ogłoszenie.

Administracja Dziennika Urzędowego Kuratorjum Okręgu Szkolnego Łódzkiego posiada jeszcze na składzie niewielką ilość egzemplarzy „Skorowidza Alfabetycznego" do Dziennika Urzędowego Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego za czas od 1 X. 1917 r. do 31 XII. 1926 r. Cena 1 egzemplarza 5 złotych.

Prenumerata roczna wynosi 6 złotych. Numer pojedyńczy 60 groszy. Należność wpłacać należy do Banku Gospodarstwa Krajowego w Łodzi na rachunek Rady Szkolnej Okręgowej Łódzkiej.

Warunki umieszczania ogłoszeń: Cała strona 120 zł. Pół str. 65 zł. Ćwierć str. 35 zł

Ogłoszenia umieszcza się po zapłaceniu zgóry przypadającej należności

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, ul. Piotrkowska 104. Kuratorjum O. S. Ł.

Drukarnia Państwowa w Łodzi 9128